

Peníze, které rozpoutaly peklo (2): Kdo financoval vzestup Adolfa Hitlera?

stoplusjednicka.cz/penize-ktre-rozpoutaly-peklo-financovani-hitlerova-vzestupu-2

Nástup nacistů k moci v Německu byl financován z mnoha domácích i zahraničních zdrojů. Je přitom paradoxem, že Adolfa Hitlera sponzorovali i lidé ze zemí, které se posléze staly obětí jeho agresivních výbojů nebo se jim musely ze všech sil bránit

13.09.2017 - Vladimír Černý

Když prezident Hindenburg jmenoval v lednu 1933 Hitlera kancléřem, nacisté už získanou moc z rukou nepustili

Podle některých autorů údajně patřil k prvním zahraničním sponzorům nacistické strany i proslulý **americký výrobce automobilů Henry Ford, který zastával otevřeně antisemitské názory.**

Předchozí část: Peníze, které rozpoutaly peklo (1): Kdo financoval vzestup Adolfa Hitlera?

Protižidovsky zaměřená strana mu tedy mohla být sympatická a v Německu navíc působila pobočka jeho koncernu. **Je však třeba říci, že přes některé nepřímé důkazy neexistují o případné Fordově spolupráci s nacisty konkrétní údaje.**

Zahraniční sponzoři

To podpora od **Benita Mussoliniho** a italských fašistů už je jasnou záležitostí a pruský ministerský předseda Otto Braun později odhadoval, **že z Itálie mohlo nacistům celkově přijít asi 18 milionů marek:** „*Hitler přijímal obrovské sumy z Itálie. Převod peněz vedl přes švýcarskou banku do Mnichova.*“

Názorová příbuznost italských fašistů a německých nacistů byla zjevná, ale Mussolini přesto poskytoval peníze hlavně v případech, kdy to považoval za účelné vzhledem k cílům italské zahraniční politiky.

Nezanedbatelné peníze posílal na konto NSDAP i **nizozemský podnikatel Henri Deterding, který stál v čele britsko-nizozemské ropné společnosti Royal Dutch Shell.** Ta po vítězství bolševiků v ruské občanské válce přišla o rozsáhlá ropná pole u Baku, Grozného a Majkopu, takže Deterding byl ochoten podpořit kohokoliv, kdo proti komunistům vystupoval.

O celkové výši sumy poskytnuté tímto magnátem nacistům kolují různé dohady a objevil se dokonce údaj o půjčce ve výši 55 milionů liber. Ten však bude pravděpodobně nadsazený. Skutečností však

zůstává, že mezi zahraničními sponzory NSDAP patřil Deterding bezpochyby k těm nejvýznamnějším.

Krise jako hlavní faktor

V průběhu roku 1928 se v Německu opět začala zhoršovat ekonomická situace. Nejprve byli postiženi rolníci, kteří dávali svou nespokojenost s vládou najevo hlasováním ve volbách. **Po zemských volbách na podzim 1929 tak NSDAP získala významná zastoupení v Bádensku či Durynsku a nacist Wilhelm Frick obsadil první ministerské křeslo v durynské zemské vládě.** Na jaře 1930 už krize udeřila s plnou silou a úřední čísla říkala, že Německo má přes tři miliony nezaměstnaných. V této situaci opět nastal čas radikálních politických proudů.

Komunisté byli na vzestupu a také Hitler burcoval lidi ve svých projevech a sliboval, že on zajistí nezaměstnaným práci. Krize postihla i Thyssena, jehož obrovské tavicí pece nyní zahálely. Zvýšil proto podporu nacistickému hnutí a mezi průmyslníky nebyl rozhodně sám. Získané prostředky společně s agresivně vedenou kampaní přinesly ovoce a **v parlamentních volbách 14. září 1930 skončili nacisté s 18,3 % hlasů na druhém místě za vítěznými sociálními demokraty.**

Nečekaný úspěch vynesl NSDAP celkem 107 křesel v Říšském sněmu a Hitlerova partaj se nyní stala významnou politickou silou, kterou už nešlo přehlížet. Radikální rétorika nacistických předáků sice mnohé lidi děsila, ale Hitler se také pokoušel přesvědčit klíčové osobnosti německého průmyslu a bankovníctví o tom, že neohrožuje jejich zájmy a představuje pojistku vůči případnému komunistickému pokusu o puč. Na to mnoho vlivných osobností stále slyšelo, i když je skutečností, že komunisté v meziválečném Německu nikdy nebyli natolik silní, aby mohli reálně uvažovat o převzetí moci.

Na cestě k moci

Liberální systém Výmarské republiky se pozvolna hroutil a jeho slabosti využívali nacisté ve svůj prospěch. V roce 1931 začal Thyssen sponzorovat ekonoma a novináře Waltera Funka, který se stal hlavním Hitlerovým poradcem v hospodářských otázkách. Velkopřemyslník předpokládal, že tento odborník podpoří „zdravé ekonomické myšlení“ uvnitř NSDAP a otupí příliš radikální názory levicového křídla strany. Funk se také stal prostředníkem mezi Hitlerem a řadou dalších významných sponzorů, kteří nyní o podporu nacistické strany projevovali stále větší zájem.

Mnoho z nich totiž začalo uvažovat o tom, že by se NSDAP mohla v Německu dostat k moci. Dne 10. října 1931 se podařilo zprostředkovat Hitlerovo první setkání s říšským prezidentem Paulem von Hindenburgem, avšak pro starého polního maršála pocházejícího z pruských aristokratických kruhů nebyl „nýmand“ Hitler člověkem na úrovni. **Po zhruba hodinovém rozhovoru prezident zabručel, že tenhle podivín není osobou vhodnou pro funkci říšského kancléře a může to dotáhnout tak maximálně na ministra pošt.** Jenže v tom se zmýlil. Kontakty nacistů se mezitím rozšiřovaly i ve finančním světě a podporovat je začal také bývalý prezident Říšské banky dr. Hjalmar Schacht.

Tento „finanční kouzelník“ měl kontakty po celém světě a úzké přátelství jej pojilo i s guvernérem Bank of England Montagem Normanem. Podle některých údajů pomáhal právě Norman získávat prostředky pro nacisty. **V britských politických i finančních kruzích měl Hitler ostatně sympatizantů celkem dost a je zřejmé, že někteří z nich projevili svou náklonnost různými dary.** Tyto operace však pochopitelně probíhaly diskrétně a nemáme proto k dispozici konkrétní údaje o tom, kdo poskytl jakou částku.

Hitler kancléřem

Pozice nacistů sílila téměř každým dnem. **V dubnu 1932 sice Hitler ještě prohrál s Hindenburgem v prezidentských volbách, ale zisk téměř 13,5 milionu hlasů jasně ukazoval, že NSDAP už má**

masovou podporu. Hitler si totiž uvědomoval sílu davu a kromě sponzorských darů dokázal vždy získat peníze v drobných částkách od široké veřejnosti. Členové NSDAP navíc kromě klasických příspěvků odváděli do stranické kasy nemalé sumy za různé propagandistické brožury, noviny, vlajky či uniformy polovojenských jednotek SA.

Mnoho lidí navíc nacistické ideologii skutečně věřilo a bylo ochotno dát Hitlerovi poslední marku. Podle ekonoma Petera Druckera tak i po roce 1930 asi tři čtvrtiny veškerých příjmů NSDAP pocházely právě od lidí z nižších středních vrstev, rolníků a dělníků. Ti také tvořili páteř neustále sílící voličské základny strany. **Ve volbách do Říšského sněmu 31. července už nacisté ostatní strany doslova rozdrtili a se ziskem 37,3 % hlasů měli před druhými sociálními demokraty více než patnáctiprocentní náskok.** Patová situace na politické scéně si po několika měsících vyžádala opakování voleb a NSDAP tentokrát obdržela 33,1 % hlasů, tedy stále dost na první místo.

Komunisté však posílili a v Říšském sněmu zasedla rovná stovka jejich poslanců, což mnoho lidí vyděsilo. Hitlera v této situaci podpořila i řada bohatých aristokratů. Také ostatní politici pokládali nacistického vůdce za někoho, kdo je komunistické hrozby zbaví a s kým si poté už nějak poradí. Když ale prezident Hindenburg jmenoval v lednu 1933 Hitlera kancléřem, nacisté už získanou moc z rukou nepustili a cesta k jejich hrůzovládě byla připravena.

Témata

Německo

•

Zdroj textu

II. světová leden–únor 2017

Zdroj fotografii

- By Bundesarchiv, Bild 183-S38324 / CC-BY-SA 3.0, CC BY-SA 3.0 de, <https://commons.wikimedia.org>